సర్వోన్నత న్యాయస్థాన నివేదికలు

అబ్దుల్ ఖాదిర్ (మరణించిన) న్యాయప్రతినిధి ద్వారా 1996

వర్సెస్ ఫిబ్రవరి,14

శ్రీమతి మైమూనా ఖాతూన్ (మరణించిన) న్యాయప్రతినిధి ద్వారా మరియు ఇతరులు

[కె. రామస్వామి మరియు ఎస్. సగీర్ అహ్మద్, న్యాయమూర్తులు.]

కస్టోడియన్ ఆఫ్ ఎవాక్యూయి ప్రాపర్టీ యాక్ట్, 1950/యు. పి. జమీందారీ అబాలిషన్ అండ్ ల్యాండ్ రిఫార్మ్స్ యాక్ట్

సెక్షన్ 7/240-జె – ఆస్తిని నిర్వాసితుల ఆస్తిగా ప్రకటించడం – ఆ తర్వాత అప్పీలుదారు కొనుగోలు చేయడం – కన్సాలిడేషన్ ప్రొసీడింగ్స్ – ఒక ఖాతాలో సిర్దార్ గా మరియు మరో ఖాతాలో భూమిదార్ గా నమోదు కావడానికి అర్హుడని అప్పీలుదారు పేర్కొనడం – కన్సాలిడేషన్ ఆఫీసర్ అండ్ సెటిల్ మెంట్ ఆఫీసర్ వాదనను సమర్థించారు – డిప్యూటీ డైరెక్టర్ తీర్పను రద్దు చేశారు, అప్పీలుదారుడు ప్రతికూల స్వాధీనంలో లేడని పేర్కొంటూ – డివిజన్ బెంచ్, డిప్యూటీ డైరెక్టర్ అభిప్రాయాన్ని సమర్థించింది. యు. పి. జమీందారీ అబాలిషన్ చట్టంకింద విచారణలో ప్రతివాది చేర్చబడనందున, క్లెయిమ్ సెటిల్ మెంట్ ఆమెను కట్టడి చేయలేదని మరియు కన్సాలిడేషన్ ప్రయోజనాలకు ఆమె అర్హురాలు – అప్పీల్ పై, ప్రతికూల స్వాధీనానికి సంబంధించి, అది డివిజన్ బెంచ్ సమర్థించిన వాస్తవం యొక్క నిర్ధారణ అని మరియు దానిలో జోక్యం చేసుకోలేమని నిర్ణయించారు – భూయజమానులకు మరియు ప్రభుత్వానికి మధ్యమాత్రమే సంతకం చేయబడిన మరియు సీల్ చేయబడిన నష్టపరిహార ప్రకటన తుదిది – విచారణలో ఆదివాసీ ఒక పక్షంగా లేనప్పుడు, నమోదు చేయబడిన ఏ నిర్ధారణ అయినా ఆదివాసీని కట్టడి చేయదు.

అవధేశ్ సింగ్ వర్సెస్ *బికారామ్ అహిర్*, **ఏఐఆర్ (1975) అలహాబాద్ 324, ప్రస్తుత కేసుకు వర్తించదు అని నిర్ణయించారు.**

సివిల్ అప్పీల్ అధికార పరిధి:

సివిల్ అప్పీల్ నంబర్లు 547-548 ఒఫ్ 1976.

ఎస్. ఎ. నంబర్లు 1038 మరియు 1205 ఒఫ్ 1969 లో అలహాబాద్ హైకోర్టు యొక్క 30.7.73 నాటి తీర్పు మరియు ఉత్తర్వు నుంచి.

వి. జె. ఫ్రాన్సిస్ అప్పీలుదారుల తరపున.

శ్రీమతి రాణి చాబ్రా (ఎన్ పి) మరియు శ్రీమతి రచనా గుప్తా మరియు ఐ. పి. సింగ్ ప్రతివాదుల తరపున.

కోర్టు ఈ క్రింది ఉత్తర్వును వెలువరించింది:

మూడు దశాబ్దాల వ్యాజ్యం అనంతరం ఈ కేసు చరిత్రకు తెరపడనుంది. 1956 మే 21న శ్రీమతి షహీదా ఖాతూన్ యొక్క వాటా లో 1/3వ వంతును నిర్వాసితులు దిగా ప్రకటించారు. కస్టోడియన్ ఆఫ్ ఎవాక్యూయి ప్రాపర్టీ యాక్ట్, 1950 కింద ప్రారంభమైన చర్యలలో, సెక్షన్ 7 ప్రకటన కింద, ఇది నిర్వాసితుల ఆస్తిగా నమోదు చేయబడింది మరియు ఆ తరువాత అప్పీలుదారు దానిని కొనుగోలు చేశారు. కన్సాలిడేషన్ చట్టం కింద కన్సాలిడేషన్ ప్రొసీడింగ్స్ లో ప్రతివాది అభ్యంతరాలు దాఖలు చేశారు. అప్పీలుదారు తను ప్రతికూల స్వాధీనం కలిగి ఉన్నానని పేర్కొన్నాడు, అందువల్ల ఒక ఖాతాకు సిర్దార్ గా, మరో ఖాతాలో భూమిదార్ గా నమోదు చేయడానికి అర్హుడని పేర్కొన్నారు. అప్పీలు పై కన్సాలిడేషన్ అధికారి మరియు సెటిల్మెంట్ ఆఫీసర్ ఈ నిర్ధారణను సమర్థించినప్పటికీ, రివిజన్ లో డిప్యూటీ డైరెక్టర్ ఈ విషయాన్ని రద్దు చేసి, అప్పీలు దారుడు ప్రతికూల స్వాధీనంలో లేడని నిర్ణయించరరు. 1965 నవంబర్ 18న ఆ ఉత్తర్వులు వెలువడ్డాయి. ఆ ఉత్తర్వులను ప్రశ్నిస్తూ అప్పీలు దారు రిట్ పిటిషన్ దాఖలు చేశారు. ఖాతా నంబర్ 90కి సంబంధించి తాను సిర్దార్ అని ప్రకటించడానికి తనకు అర్హత లేదని పేర్కొంటూ డిప్యూటీ డైరెక్టర్ జారీ చేసిన ఉత్తర్వుల్లోని కొంత భాగానికి వ్యతిరేకంగా ప్రతివాది మరో రిట్ పిటిషన్ దాఖలు చేశారు. రెండు రిట్ పిటిషన్లను కొట్టివేసారు. ప్రత్యేక అప్పీల్ దాఖలు చేసినప్పుడు; డివిజన్ బెంచ్, అప్పీలుదారుకు ప్రతికూల స్వాధీనం ఉందని సింగిల్ జడ్జి ఇచ్చిన తీర్పును రద్దు చేస్తూ, డిప్యూటీ డైరెక్టర్ దాఖలు చేసిన విధంగా అతను ప్రతికూల స్వాధీనంలో లేడని తేల్చింది. ఖాతా నెంబరు 90లోని టైటిల్ కు సంబంధించిన నిర్ధారణ పై ప్రతివాది యు. పి. జమీందారీ అబాలిషన్ చట్టం యొక్క విచారణ లో చేర్చబడనందున, చేసిన క్లెయిమ్ సెటిల్ మెంట్ ఆమె సిర్దార్ గా స్వాదినంలో ఉన్నందున బంధించలేదని మరియు కన్సాలిడేషన్ ప్రయోజనాలకు ఆమె అర్హురాలు అని నిర్ణయించారు. స్పెషల్ అప్పీల్ నంబర్ 1038 ఆఫ్ 1969 మొదలగు వాటిలో 1974 జూలై 30న డివిజన్ బెంచ్ ఇచ్చిన ఉత్తర్వుల పై ప్రత్యేక అనుమతి ద్వారా ఈ అప్పీల్ చేశారు.

ఎవాక్యూయి ప్రాపర్టీల సంరక్షకుడు అసిస్టెంట్ డైరెక్టర్ ప్రారంభించిన ప్రొసీడింగ్స్ మరియు వారి ద్వారా దాని అమ్మకం నేపథ్యంలో అప్పీలుదారు ప్రతికూల స్వాధీనంలో లేరని నిర్ధారణను నమోదు చేయడంలో హైకోర్టు మరియు డిప్యూటీ డైరెక్టర్ సరికాదని అప్పీలుదారు తరఫు న్యాయవాది శ్రీ ఫ్రాన్సిస్ వాదించారు. అప్పీలుదారు ప్రతికూల స్వాధీనంలో ఉన్నాడా అనే ప్రశ్నను డివిజన్ బెంచ్ సమర్థించినట్లు డిప్యూటీ డైరెక్టర్ నమోదు చేసిన వాస్తవం యొక్క నిర్ధారణ. అట్టి పరిస్థితుల్లో, మేము ఈ అప్పీలు లో మొదటిసారిగా ప్రశ్నలోకి వెళ్ళలేము. 1 బిఘా 9 బిశ్వాస్ కు సంబంధించిన ఖాతా నంబరు 218 కు సంబంధించి, వాస్తవం యొక్క నిర్ధారణ కనుక, మేమ

దానిలో జోక్యం చేసుకోలేము.

అవధేష్ సింగ్ v. *బికర్మా అహిర్*, ఏఐఆర్ (1975) అలహాబాద్ 324, కేసులో అలహాబాద్ హైకోర్టు ఫుల్ బెంచ్ ఇచ్చిన తీర్పు దృష్ట్యా ఫుల్ బెంచ్ నమోదు చేసిన నిర్ధారణ నం.1ను దృష్టిలో ఉంచుకుని రెండో పాయింట్ పై ఉపశమనం పొందడానికి అప్పీలుదారుకు అర్హత ఉందని వాదించారు. ఈ వాదన పూర్తిగా సరైనది కాదని మా అభిప్రాయం. ఐదుగురు న్యాయమూర్తులతో కూడిన విస్తృత ధర్మాసనానికి రెఫర్ చేసిన పాయింట్ నెం.2 పై నిర్ధారణతో కలిపి దీన్ని చదవాలి. ఫుల్ బెంచ్ ఈ విధంగా నమోదు చేసింది:

> సెక్షన్ 240–జె, యు. పి. జమీందారీ అబాలిషన్ అండ్ ల్యాండ్ రిఫార్మ్స్ యాక్ట్ కింద నష్టపరిహార వివరణము యొక్క అంతిమత్వం భూ యజమాని యొక్క హక్కులు మరియు హక్కు మూలంను హరిస్తుంది మరియు చట్టంలోని నిబంధనలను పాటించని సందర్భంలో లేదా న్యాయ ప్రక్రియ యొక్క ప్రాథమిక సూత్రాలను విస్మరించి నష్టపరిహార వివరణము తయారు చేయబడిన సందర్భాల్లో తప్ప (*కటికర చింతామణి దొర* v. *గ్వాత్రెడ్డి అన్నమనాయుడు*, ఎఐఆర్ 1974 ఎస్ సి 1069), భూమి ఒక ఆదివాసీ ఆధీనంలో లేదని అనుషంగిక లేదా ప్రత్యేక చర్యలలో చూపించకుండా భూస్వామి నిషేధించబడ్డాడు. చట్టం యొక్క ఆవశ్యకతలను పాటించకపోతే లేదా న్యాయ ప్రక్రియ యొక్క ప్రాథమిక సూత్రాలు పాటించనట్లయితే ఈ చట్టంలోని సెక్షన్ 240–జె (2) కింద నష్టపరిహార అధికారి సంతకం చేసిన మరియు సీల్ చేసిన నష్టపరిహార వివరణమును అనుషంగిక చర్యలలో వ్యతిరేకించవచ్చు.
>
> చట్టంలోని సెక్షన్ 240–జె (2) కింద సంతకం చేసి సీల్ చేసిన నష్టపరిహార వివరణము భూయజమానికి మరియు ప్రభుత్వానికి మధ్య మాత్రమే అంతిమమైనది.
>
> నష్టపరిహార వివరణము అంతిమంగా మారిన మరియు నష్టపరిహారం పొందిన భూయజమానికి, ప్రశ్నార్థకమైన భూమికి సంబంధించి తన హక్కులను తిరిగి లేవనెత్తేందుకు జోక్యం చేసుకొనే హక్కు లేదు.

నం. (1) పై నిర్ధారణ యు. పి. జమీందారీ అబాలిషన్ అండ్ ల్యాండ్ రిఫార్మ్స్ యాక్ట్‌లోని సెక్షన్ 240–జె కింద నష్టపరిహార వివరణము ఖరారు చేయడం వల్ల భూ యజమాని యొక్క హక్కులు మరియు హక్కు మూలం హరించబడతాయని మరియు తరువాత పేర్కొన్న కేసులలో తప్ప భూమి ఒక ఆదివాసీ ఆధీనంలో లేదని అనుషంగిక లేదా ప్రత్యేక చర్యలలో చూపించకుండా భూయజమాని నిషేధించబడ్డాడు అని పేర్కొంది. పాయింట్ నం. 2 లో నిర్ధారించినట్టు సెక్షన్ 240–జె కింద సంతకం చేయబడిన మరియు సీల్ చేయబడిన నష్టపరిహార వివరణము భూయజమానికి మరియు ప్రభుత్వానికి మధ్య మాత్రమే అంతిమమైనది.

ఆ కాలవ్యవధిలో ఆదివాసి భాగస్వామిగా లేనప్పుడు, నమోదు చేయబడిన ఏ నిర్ధారణ కూడా అధివాసిని కట్టుబడి చేయదు. హైకోర్టు, అందువల్ల, ఈ చట్టం కింద గుర్తింపును పొందే హక్కు ఆదివాసీకు ఉందని నిర్ణయించింది. ఇలా నిర్ణయించినందున, పాయింట్ నంబర్ 1 లో అప్పీలుదారుకు కేసు ఉండవచ్చు, పాయింట్ నంబర్ 2 లో, అతను ఉపశమనం పొందలేదు.

తదనుగుణంగా అప్పీళ్లు కొట్టివేయబడుతాయి. ఖర్చులు లేవు.

అప్పీళ్లు కొట్టివేయబడ్డాయి.